

دانشگاه علوم پزشکی کرمان

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی

پایان نامه مقطع کارشناسی ارشد رشته مدیریت خدمات بهداشتی درمانی

عنوان:

شناسایی چالش های خانه های بهداشت کشور بر اساس چارچوب شادپور و ارائه
راه کارهای اصلاحی

توسط: مصطفی علی مهر

استاد راهنما: دکتر سید حسین صابری

استاد مشاور: دکتر محمدرضا امیر اسماعیلی

سال تحصیلی: ۱۳۹۵-۱۳۹۴

چکیده

مقدمه و اهداف: خانه‌های بهداشت به‌عنوان اولین سطح ارائه‌ی خدمات نقش مهمی در حفظ و ارتقا سلامت جامعه‌ی روستایی بر عهده‌دارند. خدمات ارائه‌شده در خانه‌های بهداشت کم‌هزینه، در دسترس و دارای اثربخشی بالایی هستند. باگذشت بیش از سه دهه از زمان طراحی نظام شبکه و با توجه به تغییر بار و الگوی بیماری‌ها و همچنین نیازها و انتظارات جامعه‌ی روستایی خانه‌های بهداشت با چالش‌هایی مواجه شده‌اند که نیاز به شناسایی و اصلاح دارند.

روش اجرا: مطالعه‌ی حاضر یک مطالعه‌ی کیفی و از نوع پدیدارشناسی هست. داده‌های موردنیاز از طریق مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته با صاحب‌نظران کلیدی، بهورزان و مراجعه‌کنندگان به خانه‌های بهداشت جمع‌آوری گردید. سپس برای ارائه راهکارها دو پانل تخصصی اجرا شد. روش نمونه‌گیری در این مطالعه از نوع نمونه‌گیری هدفمند بود. سپس داده‌های موردنظر با استفاده از روش کلایزی تجزیه و تحلیل شد و یافته‌ها در قالب تم‌های اصلی و فرعی گزارش گردید و از مدل *SWOT*¹ نیز جهت بررسی نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید در مطالعه حاضر استفاده گردید.

یافته‌ها: مهم‌ترین چالش‌های خانه‌های بهداشت شامل پنج تم اصلی از جمله: کیفیت خدمات ارائه‌شده، نیروی انسانی، زیرساخت‌ها، روابط درون بخشی و برون بخشی و عوامل زمینه‌ای بوده و شامل چهارده تم فرعی می‌باشد. دو پانل اختصاصی نیز برگزار گردید که آموزش و بازآموزی بهورزان، ایجاد انگیزه در بهورزان، تجهیز و ترمیم خانه‌های بهداشت فرسوده، بهبود روابط درون بخشی و برون بخشی و متناسب‌سازی نیروی انسانی با حجم کار از جمله مهم‌ترین راهکارهای پیشنهادی می‌باشد؛ و طبق مدل *SWOT* مهم‌ترین نقاط قوت: بومی بودن بهورزان، وجود پرونده‌ی خانوار در روستاها، تعهد خدمتی بهورزان، کامل بودن خدمات پیشگیری در خانه‌های بهداشت وجود کارشناسان توانمند در حیطه‌های مختلف سلامت و از مهم‌ترین نقاط ضعف: ضعف سیستم ارجاع در نظام شبکه و نبود بازخورد کافی به سطوح پایین و خانه‌های بهداشت، ضعف فعالیت‌های تیمی و همکاری بین سطوح، انگیزه پائین در اکثر سطوح برای ارائه خدمت باکیفیت، کمبود فضای فیزیکی واحد آموزش بهورزی و بازآموزی تیم سلامت، ضعف در فعالیت‌های جلب مشارکت مردمی را می‌توان اشاره نمود.

نتیجه‌گیری: مطالعه حاضر نشان داد که بر اثر گذشت زمان بسیاری از کارکردهای خانه‌های بهداشت با مشکل مواجه شده است لذا به‌منظور افزایش اثربخشی و انجام بازنگری‌ها بر اساس مطالعه حاضر در خصوص تربیت نیروی انسانی، تجهیز خانه‌های بهداشت و ایجاد فضای عمومی بهتر و فرهنگ‌سازی توصیه می‌گردد.

واژگان کلیدی: خانه‌های بهداشت، چالش، مراقبت‌های بهداشتی اولیه

¹ strength, weakness, opportunity and threat

Identifying the challenges of Irans health houses based on shadpoor framework and presenting Solution

Introduction: *As the first level of health service delivery, health houses play an important role in protecting and improving the health of rural society. Health services provided in health houses are low-cost, accessible and high cost-effectiveness. After more than three decades of Iran primary health care network design and also according to the changing burden and pattern of diseases, and also needs and expectations of rural communities, health houses are faced with challenges that need to be identified and corrected.*

Methods: *This is a phenomenological qualitative study. The required data were collected through semi-structured interview with key experts, primary health workers and visitors of health houses. Sampling was purposive and data were analyzed by content analysis. Findings were reported in main themes and sub themes. SWOT model used to study strengths, weaknesses, opportunities and threats of health houses.*

Results: *The most important challenges of health houses include 5 main themes of quality of services, human resources, infrastructures, inter and intra-sectoral relations, background factors and 14 sub-themes. Education and re-education of primary health workers, motivating primary health workers, maintenance of health houses and appropriate human resources with work load were the most important suggestions of the expert panel. On the basis of SWOT model, the most important strengths were health workers being native, being household records in villages, service commitment of primary health workers, full delivery of preventive services and competent experts in different health centers. The most important weaknesses were weak referral system, lack of adequate feedback to the lower levels, weak teamwork activities, low motivation for delivery high quality services, lack of physical space to educate primary health workers and health team, and finally weak public participation activities.*

Conclusion: *Most functions of health houses have faced with problems during time. So it is recommended to educate human resources, equip health houses and create better public space to increase effectiveness.*

Keywords: *Health house, challenges, primary health care*

Kerman University of Medical Sciences
School of Management and Medical Informatics

Master of Science Thesis in Health Service Management

Title:

***Identifying the challenges of Iran's health houses based on Shadpour
framework and presenting Solution***

Presented by:

Mostafa Alimehr

Supervised by:

Seyed Hossein Saberi (Ph.D.)

Advisor:

Mohammad Reza Amir Esmaili (Ph.D.)

The academic year of

2015-2016